

IZBOR
VIJEST
POLITI
KOLUN
DRUŠT
KULTU
KRONI

VEZANI ČLANCI

- EU: Loša konačnost
- Komisija ksenofobije i zaostajanja
- Šutnja je zato
- Cjepivo protiv malarije
- Isus i virus
- Pharmina farsa
- Anatomija pandemije
- TOMAŽ MASTNAK: Civilno društvo danas je integralni dio sistema
- Maksim i Goethe
- Jebo sad 100.000.000 eura

DRUŠTVO | 17/08/2024 |
PIŠE Nataša Škaričić |

Cijepljenje demokracije

Opći sud EU-a je u značajnom dijelu Komisiji dao za pravo da komercijalne interese proizvođača cjepiva stavi ispred prava na informacije i dokumente EU Parlamenta i Vijeća. Sud ne smatra da je tajnost određenih odredbi prepreka informiranom odlučivanju o cijepljenju

Ursula fon der Lajen – još jedan mandat na čelu Komisije usprkos skandalima iz vremena pandemije (FOTO Pool/Reuters/PIXSELL)

Vijest da je Opći sud EU-a presudio protiv Europske komisije u slučaju tužbe zbog tajnosti velikih dijelova ugovora s proizvođačima cjepiva protiv KOVID-a 19, globalno je plasirana kao veliki udarac šefici Komisije URSULI FON DER LAJEN. Sud je informaciju objavio 17. srpnja, a samo dan poslije Fon der Lajen dobila je 401 glas podrške za narednih pet godina na čelu EK-a, od ukupno 707 zastupnika koji su glasali. Podržali su je i Zeleni s 53 zastupnika – čime se u Hrvatskoj posebno pohvalio Možemovac GORDAN BOSANAC – što najrječitije govori koliko je politički utjecaj presude precijenjen.

Članice Zelenih su, naime, podnositeljice tužbe protiv EK-a u ovom predmetu.

Važnije od sudbine Fon der Lajen, na koju će utjecati i ishod više postupaka u tzv. aferi Fajzergejt, pitanje je pravnih reperkusija rješenja Općeg suda na razini Komisije i država članica, kao i pitanje budućeg smjera u odnosu političkih institucija prema farmaceutskim kompanijama i javnom zdravstvu, odnosno prema ulozi kapitala u podrivanju demokracije. Koje informacije odmah moraju biti javno dostupne – a ranije ih nismo smjeli znati – i hoće li

budući pregovori s farmaceutskim kompanijama biti otvoreniji?

Prvo treba razjasniti da sam sadržaj presude Općeg suda nije tako spektakularan kako je to predstavljeno, jer sud u značajnom dijelu Komisiji daje za pravo da komercijalne interese proizvođača cjepiva stavi ispred prava na informacije i dokumente, kako je to regulirano Uredbom (EZ) 1049/2001 EU Parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. Pobijanje odluke EK-a u odnosu na 13 ugovora s ukupno osam farmaceutskih kompanija, uglavnom se bazira na stavu sudaca da Komisija nije dobro objasnila kako će komercijalni interesi kompanija biti ugroženi, a mnogo manje na stavu da oni ne mogu nadvladati javni interes u području javnog zdravlja.

- Presuda je samo djelomično potvrdila tužbu u dvije točke, a Opći sud slijedi Komisiju u mnogim argumentima, posebno potvrđuje osnovanost Komisijine argumentacije o postojanju razumno predvidive, a ne samo hipotetske opasnosti od ugrožavanja zaštite komercijalnih interesa poduzetnika u pogledu potpunog otkrivanja odredaba koje se odnose na predujmove ili avansna plaćanja. Odukom o potrebi veće transparentnosti, Opći je sud mogao detaljnije objasniti razloge zašto je odbio tužbeni zahtjev tužitelja u kojem ističu da Komisija nije uzela u obzir prevladavajući javni interes koji opravdava otkrivanje traženih informacija tvrdeći da nisu postojala dostatna obrazloženja u tom pogledu - za Novosti komentira SNJEŽANA VASILJEVIĆ, predstojnica Zavoda za javno pravo i javnu upravu zagrebačkog Pravnog fakulteta.

*Važnije o
Fon der L
je pravni
rješenja
razini Kc
država čl
pitanje b
smjera u
politički
prema fa
kompani
javnom z*

Naprimjer, iako sud smatra da Komisija nije dokazala da je tajnost odredbi o odštetnoj odgovornosti proizvođača u odnosu na naručitelja i treće strane (problemi s isporukama, neispravnost, tužbe zbog nuspojava) nužna za zaštitu komercijalnih interesa korporacija, rješenjem se istovremeno pobijaju tvrdnje da je šire otkrivanje tih odredbi bitno da bi se osiguralo pravo na informirano odlučivanje o cijepljenju. Opći sud smatra da se interes tužitelja temelji na krivoj pretpostavci da skriveni dijelovi ugovora sadržavaju znanstvene podatke koji bi mogli zabrinuti javnost u pogledu uporabe cjepiva. Sud također odbija tvrdnju da se sakrivanjem tih članaka krše temeljna prava na informacije, objašnjavajući da se ugovorima o kojima je riječ ne utvrđuje ni obveza cijepljenja protiv bolesti KOVID-19, ni obveza podnošenja dokaza o cijepljenju kao uvjet za ukidanje ograničenja slobodnog kretanja koje su države članice uspostavile zbog javnozdravstvenih razloga. Osporene su i tvrdnje tužitelja da povreda komercijalnih interesa proizvođača proizlazi iz štete prouzročene proizvodom, a ne iz odredaba o kojima je Komisija pregovarala.

"Suprotno onome što tvrde tužitelji, povreda ugleda poduzetnika zasigurno predstavlja ugrožavanje njegovih komercijalnih interesa, jer je ugled svakog subjekta koji je aktivan na tržištu ključan za obavljanje njegovih gospodarskih aktivnosti na tržištu", stoji u presudi.

Takav stav suda neće ublažiti vakcinalni skepticizam koji buja na samoj činjenici da su specifični dijelovi ugovora tajni, tim više što je javnost slabo informirana da je

presudom otklonjena svaka mogućnost da je odricanjem od odštetne odgovornosti EK proizvođačima cjepiva omogućila zaštitu od tužbi treće strane.

Snježana Vasiljević (Foto: Sanjin Strukić/PIXSELL)

"Uvodno treba istaknuti da je, u skladu s člancima 1. i 12. Direktive Vijeća 85/374/EEZ od 25. srpnja 1985. godine o približavanju zakona i drugih propisa država članica u vezi s odgovornošću za neispravne proizvode, proizvođač odgovoran za štetu uzrokovanu neispravnošću svojeg proizvoda i njegova se odgovornost u odnosu na oštećenu osobu ne može ograničiti ili isključiti nekom klauzulom koja bi ograničavala njegovu odgovornost ili ga oslobađala odgovornosti. Stoga, kao što je to Komisija priznala na raspravi, u izostanku bilo kakvih izmjena Direktive 85/374, ni Komisija ni države članice nisu imale pravo odstupiti od odredaba navedene direktive. Osim toga, nijedna odredba Direktive 85/374 ne zabranjuje da treća osoba, u ovom slučaju država članica, nadoknadi štetu koju je proizvođač isplatio zbog neispravnosti svojeg proizvoda", navodi se u presudi.

Netočno je dakle da je Komisija farmaceutskoj industriji osigurala potpunu pravnu neranjivost pred mogućim žrtvama posljedica

cijepljenja. Što Hrvatska radi da bi javno objasnila učinke presude i objavila informacije koje je sada možda dužna objaviti? Pitanja o reperkusijama presude poslali smo Vladi RH, Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu vanjskih poslova, no nitko nam nije odgovorio.

Vasiljević kaže da su pravne obaveze EK-a i država članica nakon presude prilično neodređene, a očekuje da će sud to preciznije definirati nakon žalbe koju će Komisija uložiti.

- Slijedeći presude Općeg suda, javnosti bi trebalo učiniti dostupnim dokumente s izjavama o nepostojanju sukoba interesa koje su potpisali članovi zajedničkog pregovaračkog tima i odredbama koje se odnose na odštetu u sporazumima o avansnoj kupnji i ugovorima o kupoprodaji sklopljenima između Komisije i farmaceutskih društava - kaže Vasiljević.

Opći sud, međutim, ne nalaže da se objave necenzurirani ugovori s korporacijama i cijene koje su pojedine države plaćale za cjepiva, što govori da ova presuda nije osnova za rekonstrukciju svih aspekata i razmjera neuspjeha javnog interesa u odnosu na interese kapitala u globalnoj zdravstvenoj krizi.

- U drugoj povezanoj presudi objavljenj istog dana, u dijelu u kojem su tužitelji u ponovnom zahtjevu tvrdili da postoji prevladavajući javni interes koji opravdava potpuno otkrivanje ugovora o kojima je riječ, Opći sud tvrdi da je na njima da konkretno navedu okolnosti koje opravdavaju takvo otkrivanje. Argument tužiteljâ prema kojem je na Komisiji da po službenoj dužnosti ispita postojanje

takvog interesa, čak i ako se na njega nisu pozvali, ne može dovesti u pitanje taj zaključak - objašnjava Vasiljević.

Ovaj tekst je financiran sredstvima iz projekta Agencije za elektroničke medije za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama

Potražite Novosti od petka na kioscima. Informacije o pretplati pronađite ovdje.

DRUŠTVO

VIJEST

Srbi iz Hrvatske – čuvari Jugoslavi je

U okviru Malogospojinskih dana u Pakracu održana promocija knjige "Dvadesete" Čedomira Višnjica

PIŠE Nenad Jovanović

VIJEST

Šimpraga i Milošević odali počast Dušanu Trivunčiću

Na grob zastupnika izabranog u prvi višestranački Sabor 1990., kojeg su nepoznate uniformirane

VIJEST

Спремни за школу

ЗВО је за ученике основних и средњих школа обезбедио школски прибор

ПИШЕ С. Недељковић

VIJEST

Vlahov opet briljira

Najmanje 42 tisuće ubijenih Palestinaca u skoro godinu dana genocida i temeljito uništavanje obližnjeg Pojasa Gaze za veleposlanicu u Izraelu Veselu Mrđen Korać i novinara HTV-a Petra Vlahova nisu baš neka eskalacija

TEMA

Važno je biti Kata

Škola za društveno-politički razvoj žena "Kata" dobila je ime po predsjednici AFŽ-a Kati Pejnović. "Važno je biti Kata, biti istrajna, težiti umrežavanju sa ostalim ženama i biti podrška drugima", kaže Radmila Kuga, jedna od aktualnih